

MALTA

QORTI TA' L-APPELL

ONOR. IMHALLEF

EDWINA GRIMA

Seduta tad-29 ta' April, 2015

Appell Civili Numru. 5/2014

Gino Psaila

Vs

Direttur tas-Sigurta Soċjali

Il-Qorti,

Rat id-decizjoni tal-20 ta' Frar 2014, fejn l-Arbitru ippronunzja s-segwenți decizjoni:

“L-Arbitru

Ra d-decizjoni tad-Direttur tas-Sigurta Soċjali datata 12 ta' Settembru 2013

Ra l-appell, bla data, riċevut fid-19 ta' Settembru 2013

Ra r-Risposta taad-Direttur datata 4 ta' Diċembru 2013

Ra illi l-appellant deher mingħajr assistenza legali għaliex ma irnexxielux jagħmel kuntatt man-Nutar Josef C Masini Vento li hejjielu l-appell iżda xtaq li l-appell tiegħu jisntema xorta waħda.

Ikkunsidra

Illi permezz ta' deċiżjoni mogħtija minnu fit-12 ta' Settembru 2013 id-Direttur tas-Sigurta Soċjali iddeċieda illi l-appellant ma kienx intitolat għall-Għajnuna Soċjali (SA) stante illi d-Direttur ma kienx sodisfatt li kien qed jifforma familja għal rasu jew li hu l-kap tal-familja.

Illi in sostenn tat-teżi tiegħu id-Dipartiment esebixxa kopja ta' kuntratt tal-10 ta' Lulju tal-2013 fejn Antonia sive Nina Psaila tat bħala donazzjoni lil binha Verginio sive Gino Psaila terran fi Triq Santa Katerina Marsaxlokk.

Illi t-twegiba bil-kitba tad-Direttur għal dan l-appell kienet biss ta' vers mingħajr motivazzjoni dwar x'wassel għad-deċiżjoni u għaliex id-deċiżjoni kellha tkun ikkonfermata.

Illi l-Arbitru kellu l-opportunita jisma bil-ġurament lill-appellant u seta jinnota l-komportament tiegħu ta' persuna ġenwina li qiegħda tokrob għall-għajnuna.

Illi l-Arbitru filwaqt illi jifhem u jfaħħar il-ħidma li jwettqu d-Direttur tas-Sigurta Soċjali u l-uffiċjali tiegħu, jinnota l-professjonalita li biha ppreżenta l-każ fis-seduta r-rappreżentant tad-Direttur is-Sur Ivan Cilia.

L-Arbitru jaqbel li fejn ikun hemm min jabbuza jitwaqqaf milli jkompli jagħmel dan u jittieħdu l-passi neċessarji. Is-socjeta għandha dejn lejn persuna bħall-appellant li għandhom salib x'jerfghu fejn flok b'daqqa ta' pinna nkomplu naghmlu l-għixien tiegħu aktar diffiċli għandu jingħata spalla ħalli jqum fuq saqajh.

Illi fix-xhieda illi ta l-appellant ħareġ li hu qiegħed jagħti sostenn lil missieru li ma jiflaħx u lil ommu. L-appellant stess ma jiflaħx u wera ċ-ċertifikat u t-tip ta' pillolli li jieħu. L-appellant ikkonferma li hu diżokkupat u bil-kjondizzjoni tiegħu bħalissa ma jistax isib impjeg. L-appellant mhux jieħu l-ebda benefiċċju la tal-mard u lanqas bħala diżokkupat.

L-Arbitru jhoss li mix-xhieda tiegħu l-appellant jikkwalifika bħala kap ta' familja għaliex il-ġenituri tiegħu jiddependu fuqu u huma jgħixu miegħu.

Għaldaqstant l-Arbitru wara li sema u ra l-provi kollha miġjuba quddiemu qiegħed jilqa' l-appell u l-appellant għandu jingħatata għajjnuna soċjali SA”.

Illi id-Direttur tas-Sigurta Soċjali ħassu aggravat b'din is-sentenza u interpona dan l-appell, fejn jilmenta l-Arbitru għamel apprezzament ħażin tal-liġi u tal-provi prodotti u għalhekk ma hemm ebda raġuni valida sabiex l-Arbitru kellu jissostitwixxi d-diskrezzjoni tad-Direttur fid-decizjoni mehuda.

Illi mill-atti probatorji jirrizulta illi Gino Psaila, l-appellat huwa ġuvni u applika għall-Għajjnuna Soċjali. Illi fl-10 ta' Lulju 2013, l-appellat akkwista b'titolu ta' donazzjoni il-fond numru 40, Triq Santa Katerina, Marsaxlokk mingħand ommu. Illi fit-12 ta' Settembru 2013 id-Direttur kien iddeċieda illi l-appellat mhux intitolat għal din l-għajjnuna stante illi huwa ma jiformax familja għal

rasu / mhux kap tal-familja. Gino Psaila appella quddiem l-Arbitru minn din id-deċiżjoni u l-Arbitru laqa l-appell tiegħu.

Illi l-**Artikolu 30** ta' l-Att dwar is-Sigurta` Socjali jipprovdi illi l-Ghajjnuna Socjali hija dovuta lill-kap tal-familja. Għal finijiet tal-ligi dwar is-Sigurta` Socjali (Kapitolu 318) insibu annoverat fost id-definizzjonijiet provvduti mill-**Artikolu 2** dawn it-tifsiriet għal kliem meritu tal-kwestjoni nvoluta f' dan il-kaz:-

“familja” tfisser **“persuna wahda li fl-opinjoni tad-Direttur tkun tabita wahedha jew zewg persuni jew izjed li fl-opinjoni tad-Direttur ikunu jabitaw flimkien bhala familja”**;

“kap ta' familja” dwar familja li tkun ta' zewg persuni jew izjed tfisser **“dik il-persuna li, fl-opinjoni tad-Direttur, tkun il-kap tal-familja”**;

“Illi dwar it-tifsira ta' “kap ta' familja”, il-ligi hija skjetta u għal darb'ohra thalli f'idejn id-Direttur biex iqis min, minn aktar minn persuna wahda li huwa jqis li jghixu flimkien bhala “familja”, huwa l-kap tagħha.¹”

Illi abbazi ta' dak li tipprovdi il-ligi u it-tifsira mogħtija mill-gurisprudenza l-Qorti tosserva illi:

1. Id-diskrezzjonalita` tad-Direttur mhix assoluta. Li kieku kien dan, il-ligi ma kienx ikollha għalfejn tipprovdi r-rimedju li wiehed jirrikorri lill-Arbitru għas-sodisfazzjon u sostenn tad-dritt tiegħu kontra l-ezercizzju ta' dik id-diskrezzjonalita`. Gustament għalhekk il legislatur haseb għas-sindikabilita` tad-diskrezzjoni tad-Direttur skond ir-rit mill-Att provvdut;

---

¹ Manche' Pauline Vs Direttur Tas-Sigurta' Socjali App.Inf 13/01/2004

2. Dan premiss, fuq il-fatti kif ipprezentati quddiemu, l-Arbitru sab li kienu jezistu cirkostanzi konvincenti li jgieghluh jissostitwixxi dik l-istess diskrezzjoni tad-Direttur b' dik tieghu. Dan bil-motivazzjoni illi *“l-Arbitru kellu l-opportunita jisma bil-gurament lill-appellant u seta jinnota l-komportament tieghu ta' persuna ġenwina li qiegħda tokrob għall-ġħajnuna.”* u li *“is-soċjeta għandha dejn lejn persuna bħall-appellant li għandhom salib x'jerfġhu fejn flok b'daqqa ta' pinna nkompli nagħmlu l-ghixien tieghu aktar diffiċli għandu jingħata spalla halli jqum fuq saqajh”*. Imbagħad l-Arbitru kompli hekk: *“Illi fix-xhieda illi ta l-appellant hareġ li hu qiegħed jagħti sostenn lil missieru li ma jiflahx u lil ommu. L-appellant stess ma jiflahx u wera ċ-ċertifikat u t-tip ta' pillolli li jieħu. L-appellant ikkonferma li hu diżokkupat u bil-kjondizzjoni tieghu bħalissa ma jistax isib impjeg. L-appellant mhux jieħu l-ebda benefiċċju la tal-mard u lanqas bħala diżokkuppata.”*

3. Jingħad illi mill-bran tas-sentenza tal-Arbitru hawn fuq ċitata, din il-Qorti tħoss li fid-deċiżjoni tieghu l-Arbitru kien immotivat minn sens ta' ħniena għall-appellat. Illi għalkemm kull kaz soċjali ipprezentat quddiem l-Umpire jipprezenta hafna drabi stejjer pjetuzi ta' nies li qed ibatu kemm materjalment kif ukoll fizikament, madanakollu l-ispirtu tal-ligi ma tistax tigi injorata u imwarrba. L-applikazzjoni ta' l-ekwita fid-deċiżjonijiet ta' l-Arbitru ma għandux jissarraff f'applikazzjoni hazina tal-ligi u f'dan il-kaz tat-tifsira imfassla fil-Kapitolu 318 tar-rekwiziti necessarja biex persuna tikkwalifika bħala kap tal-familja. Dak li kellu jara l-Arbitru allura kien jekk l-appellat kellux dritt għall-benefiċċju soċjali skond l-ispirtu tal-ligi, u ċioe jekk kienx kap ta' familja skond l-artikolu 30 u l-artikolu 2 tal-Kapitolu 318 tal-Ligijiet ta' Malta.

4. L-Arbitru jgħid ukoll illi l-appellat jagħti sostenn lil missieru li ma jiflaħx u lil ommu. Pero lil din il-Qorti ma jirriżultalhiex kif il-ġenituri tal-appellat jirċievu sostenn minn għandu billi l-appellat ma iressaqx provi f'dan is-sens. Illi fis-seduta quddiem l-Arbitru, l-appellat Gino Psaila iddikjara illi l-ġenituri tiegħu jgħixu miegħu. Huwa qal illi huwa jgħinhom billi jmur magħhom għal xi appuntament l-isptar, innaddaf u jekk ikun hemm bżonn jagħmel manutenzjoni fid-dar. Pero jirriżulta ukoll mill-atti illi l-appellat għandu kondizzjonijiet mediċi u għandu bżonn l-ghajnuna huwa stess. In oltre l-appellat huwa persuna bla impjieg, u li minhabba l-kondizzjonijiet tiegħu ma jistax isib impjieg. Mill-atti johrog illi l-unika persuna li għandha introjtu fil-familja huwa missier l-appellat, li jirċievi l-Pensjoni taż-Żewġ Terzi. Għaldaqstant għal din il-Qorti l-appellat, bil-kondizzjonijiet mediċi tiegħu u in vista tal-fatt li huwa bla xogħol u ma jistax isib xogħol, iktar jersaq viċin id-deskrizzjoni ta' dipendenti fuq il-familja milli ta' kap ta' familja.
5. Il-frasi kap tal-familja hija deskrizzjoni li tingħata lil xi hadd li qiegħed imantni b'mod ekonomiku jew tal-inqas morali lill-membri l-oħra ta' dik il-familja. Irid għal inqas jirriżulta xi grad ta' dipendenza tal-membri tal-familja fuq il-kap tagħhom. Kif josserva l-Arbitru, mhux talli ma hemmx dipendenti tal-appellat, anzi huwa dipendenti huwa inniffsu, tant li l-Arbitru iddeskrivieh bhala persuna li qiegħed jokrob għall għajnuna u li huwa inniffsu għandu bżonn spalla.
6. Illi finalment jingħad illi l-fatt illi l-kuntratt ta' donazzjoni tal-post minghand omm l-appellat għal għandu sar ġurnata qabel ma huwa applika għall-Għajnuna Soċjali, jagħti x'jifhem illi d-donazzjoni saret sabiex l-applikazzjoni tintlaqa' b'suċċess mid-Dipartiment tas-Sigurta Soċjali.

Kopja Informali ta' Sentenza

Maghmula dawn il-konsiderazzjonijiet ghalhekk, il-Qorti ssib li c-cirkostanzi fattwali f' dan il-kaz kienu tali li d-Direttur, skond it-tifsira moghtija lill-espressjoni “kap tal-familja”, sew ezercita d-diskrezzjoni tiegħu. Mill-provi prodotti, lil din il-Qorti ukoll ma jirrizultalhiex fl-appellat il-kwalita ta' kap tal-familja u ghaldaqstant mill-elementi fattwali pervenuti f' dan il-kaz, l-interpretazzjoni tal-Arbitru ma kellhiex twassal ghad-decizjoni mehuda Konsegwentament galadarba l-Arbitru wasal ghall-konkluzjoni żbaljata dan l-appell ghandu jigi milqugh.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti qed tilqa' l-appell interpost mid-Direttur tas-Sigurta Socjali, u ghalhekk qed tirrevoka u thassar s-sentenza moghtija mill-Arbitru.

Fic-cirkostanzi l-ispejjez ghandhom jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----